

Kapitoly z ruských reálií

Kapitola 1.

**Základní geografické informace,
nejdůležitější mezníky ruské historie**

Poloha Ruska

Rozloha

- Největší stát na světě.
- Celková rozloha činí přibližně 17 milionů km².
- Nachází se na východě Evropy a severu Asie.

РОССИЯ

A map of Russia and its neighboring countries. The word 'РОССИЯ' is written in large letters across the center of the Russian territory. Neighboring countries are labeled: NORVEGIYA (Norway) to the north, FINLYANDIYA (Finland) to the northwest, POLSHA (Poland) to the west, UKRAINA (Ukraine) to the southwest, KAZAKHSTAN (Kazakhstan) to the south, MONGOLIYA (Mongolia) to the south, KИТАЙ (China) to the south, КНДР (North Korea) to the south, and ЯПОНИЯ (Japan) to the east. Seven numbered markers (1-7) are placed on the borders of Russia with its neighbors: 1 on the border with Lithuania, 2 with Latvia, 3 with Estonia, 4 with Belarus, 5 with Georgia, 6 with Azerbaijan, and 7 with the USA.

Цифрами на карте обозначены:

1 - Литва	5 - Грузия
2 - Латвия	6 - Азербайджан
3 - Эстония	7 - США
4 - Белоруссия	

Státní hranice:

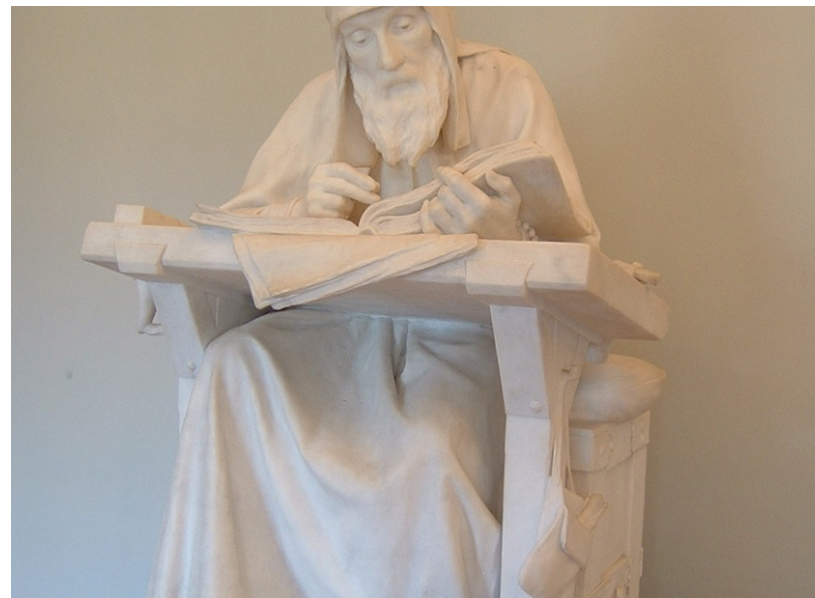
- Norsko
- Finsko
- Estonsko
- Lotyšsko
- Litva
- Polsko
- Bělorusko
- Ukrajina
- Gruzie
- Ázerbájdžán
- Kazachstán
- Mongolsko
- Čínská lidová republika
- Severní Korea
- Japonsko
- Spojené Státy Americké

Dějiny Ruska

- *Pověst dávných časů*

je považována za nejstarší z dosud zachovalých ruských letopisů (vedle označení letopis se také užívá označení kronika).

Datovaná část dějin Kyjevské Rusi začíná rokem 852

Slované

Pravlast Slovanů

- Leží mezi řekami Dněpr, Visla, Dvina a Pripjať → podél řeky Dněpr (území dnešní Ukrajiny), podél severního údolí řeky Volhy, východně od Moskvy, západně od dnešního Moldavska

Stěhování Slovanů

- **5. až 6. století** příchod Slovanů do jižní a střední Evropy = součást stěhování národů
- kmenové svazy - [Polané](#), [Drevljané](#) (Děrevljané), [Dregoviči](#), [Radimiči](#), [Vjatiči](#), [Kriviči](#), [Ilmeňští Slované](#), [Dulěbové](#) (Doudlebové), [Bílí Charvaté](#) (Charváti), [Severjané](#), [Uliči](#) (Ugliči), [Tyverci](#)
- jazykové rozdělení Slovanů na:
  - jižní (Bulhaři, Slovinci, Chorvati, Srbové, Černohorci, Makedonci)
  - západní (Slováci, Poláci, Lužičtí Srbové, Polabští a Pobaltští Slované, Češi)
  - východní (Rusové, Ukrajinci, Bělorusové)

Rozšíření Slovanů

Rodový způsob života

- vznikají rodiny, které se sdružovaly do malých osad → zárodky vesnic, osídlení kolem řek
- představiteli rodu byli rodový stařešina (měl právo veta) a rada rodu
- rody se sdružují do kmenů a ty do kmenových svazů
- v čele kmenového svazu kníže a jeho vojenská družina → bojaři (rodová šlechta)
- byli výborní válečníci

Varjagové

- Válečníci
- Obchodníci

Rjurik
(Рюрик)

Založení Kyjeva

- https://youtu.be/wMbQPj_TaXs

9. století. Vznik Kyjevské Rusi

- Postupně vznikla dvě významná střediska: Novgorod a Kyjev
- Novgorod ovládnou Varjagové (Vikingové, Normané) – kníže Rjurik
- Varjažská knížata – Rjurikovci
- Opírali se o téměř výlučně varjažskou družinu, z níž se vyčlenili tzv. bojaři (knížecí muži), kteří tvořili užší radu knížete
- Mezi velmože postupně pronikali i vojvodové měst (starocy gradskije)
- Vybírání daní (mir) – kníže chodil se svými bojovníky „po lidech“ (tzv. poljudje)
- Daně se vybíraly nejen v penězích, ale i v kožešinách, medu, vosku, obilí
- Roku 882 dobyl kníže Oleg Kyjev → sjednocení s Novgorodem = vznik Kyjevské Rusi

Kyjevská Rus

První Rjurikovci

- Oleg (879 – 912)
- Igor (912 – 945)
- Olga (945 – 962)
- Svjatoslav (962 – 972)
- Jaropolk (972 – 980)
- Vladimír I. (980 – 1015)

10. století. Pokřestění Rusi

- <https://youtu.be/hfwz55XxgwQ>

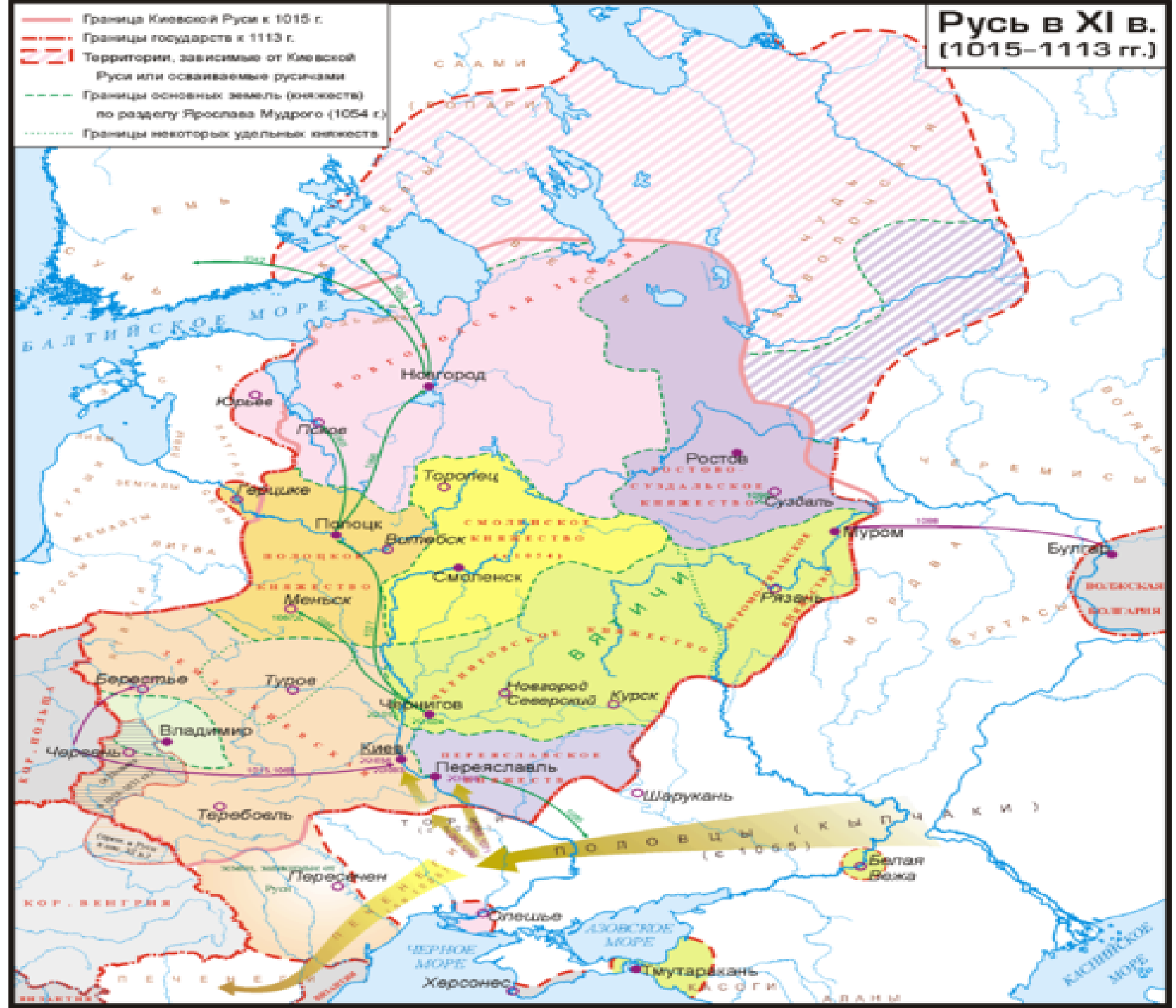
Kníže Vladimír 980 - 1015

11. století. Vrchol rozvoje Kyjevské Rusi. Vláda Jaroslava Moudrého 1016 – 1054

- rozkvět křesťanství - chrám sv. Sofie v Kyjevě (1037), jmenoval metropolitu ruské církve
- Jaroslav podporoval překládání řeckých spisů jak náboženských, tak právních
- v roce 1016 byla sepsána tzv. **Ruská pravda** (Pravda Jaroslavova) – **soubor psaných zákonů**
- tresty byly odstupňovány podle příslušnosti ke skupině obyvatelstva, převládaly peněžní tresty, nebyl trest smrti
- Výhodná sňatková politika → dceru Annu provdal za francouzského krále Jindřicha I., Alžbětu za Haralda III. Norského, další dceru za pečeněžského knížete

Největší územní rozmach Kyjevské Rusi

12. století. Rozpad Kyjevské Rusi

- Kyjevská Rus se rozpadla na 12 knížectví a ty dále na 240 menších územních celků (1169)
- 1240 – dobytí Kyjeva Mongolotatary → úplný zánik Kyjevské Rusi

Rozpad Kyjevské Rusi

12. - 15. století = období feudální rozdrobenosti Ruska

Příčiny rozpadu:

- vnitřní – ekonomické a politické oslabení Kyjeva, decentralizace moci, Kyjevská Rus se stala dynastickou federací (rozvoj měst)
- vnější – úpadek obchodní cesty k Byzanci

V polovině 12. století vznikla **tři centra moci:**

- Novgorod Veliký
- Vladimírsko-Suzdalské knížectví
- Haličsko-Volyňské knížectví

Mongolové

- Měli kočovný způsob života, chov ovcí a koní, sdružování do kmenů.
- Čingischán - vycvičil velkou armádu, snil o vytvoření světové říše, byl sjednotitelem mongolských kmenů, prvním *Velkým chánem Mongolů* a jedním z nejslavnějších vojevůdců a dobyvatelů na světě.
- Mongolové dokázali během několika málo let dobýt Čínu, střední Asii i východní Evropu. Vytvořili tak říši, která nemá svým rozsahem v dějinách obdoby.

МОНГОЛЬСКИЕ ЗАВОЕВАНИЯ В XIII ВЕКЕ

- Район первоначального объединения монгольских племен под властью Чингисхана до 1206 г.
- Владения Чингисхана ко времени его смерти в 1227 г.
- Завоевания потомков Чингисхана в XIII веке.
- Территории, находившиеся под временным контролем монголов
- Территории, платившие дань
- Места наиболее крупных восстаний против монгольских завоевателей
- Места и даты главных сражений

- Походы Чингисхана
- Походы сыновей и полководцев Чингисхана
- Походы хана Батыя и его полководцев в 1236-1248 годах
- Путешествие Марко Поло 1271-1295 гг.

13. – 15. století. Nadvláda Mongolů

13. století. Vznik Moskevského knížectví

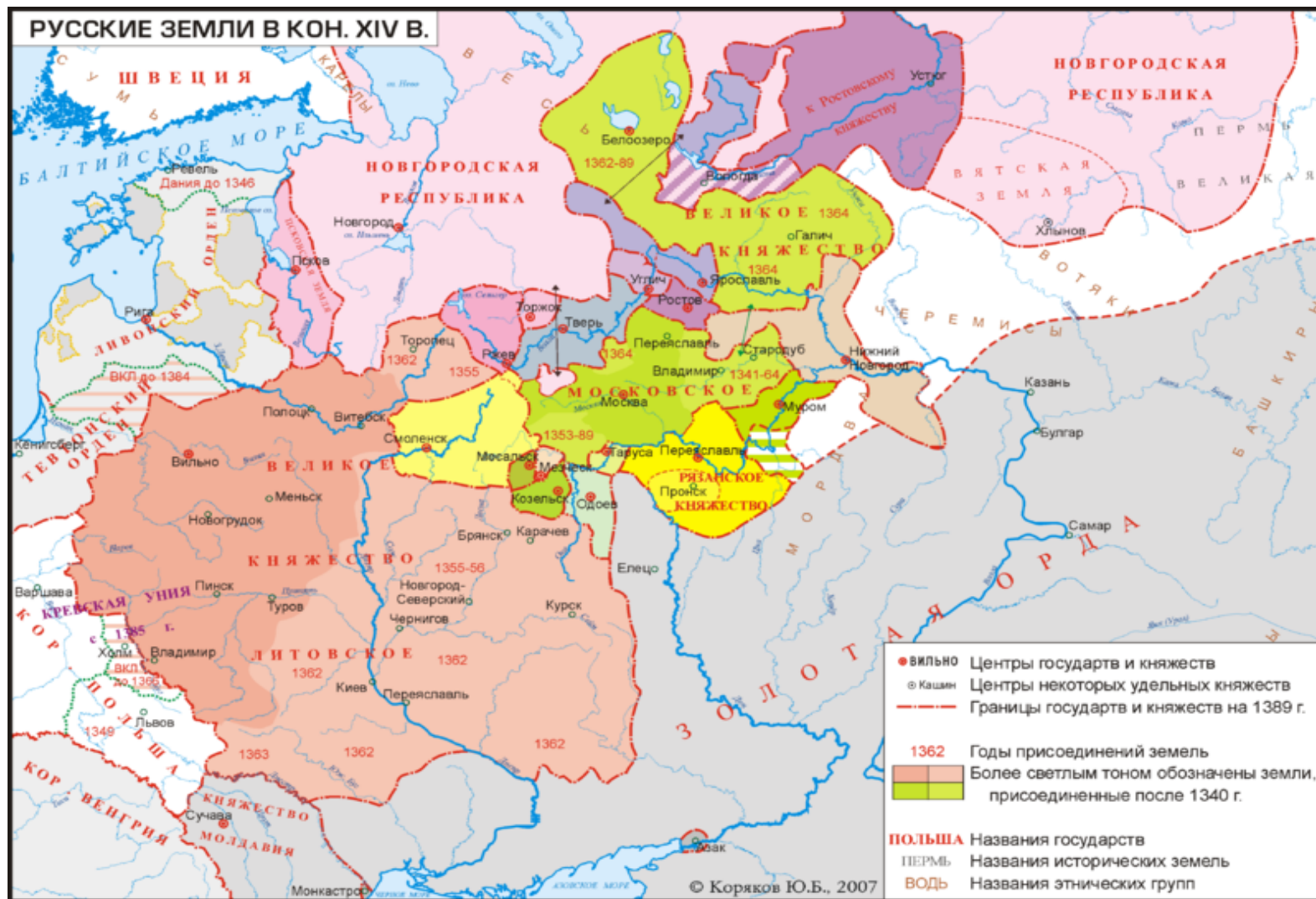
- Původně nevelká osada Kučkovo na břehu Moskvy,
- Součást Vladimirsko-Suzdalského knížectví
- **1147** první písemná zmínka – kníže **Jurij Dolgorukij** *sem zve svého spojence knížete Svjatoslava*
- 1156 budování palisád a opevnění kolem Moskvy, tj. vybudování hradu Moskva
- Přesídlení představitelů ruské církve – stavba chrámů
- Moskevské knížectví vzniklo v 70. letech 13. st.
- Vzniká tak nové centrum na severovýchodě Rusi, postupně roste jeho význam

Konec 14. století

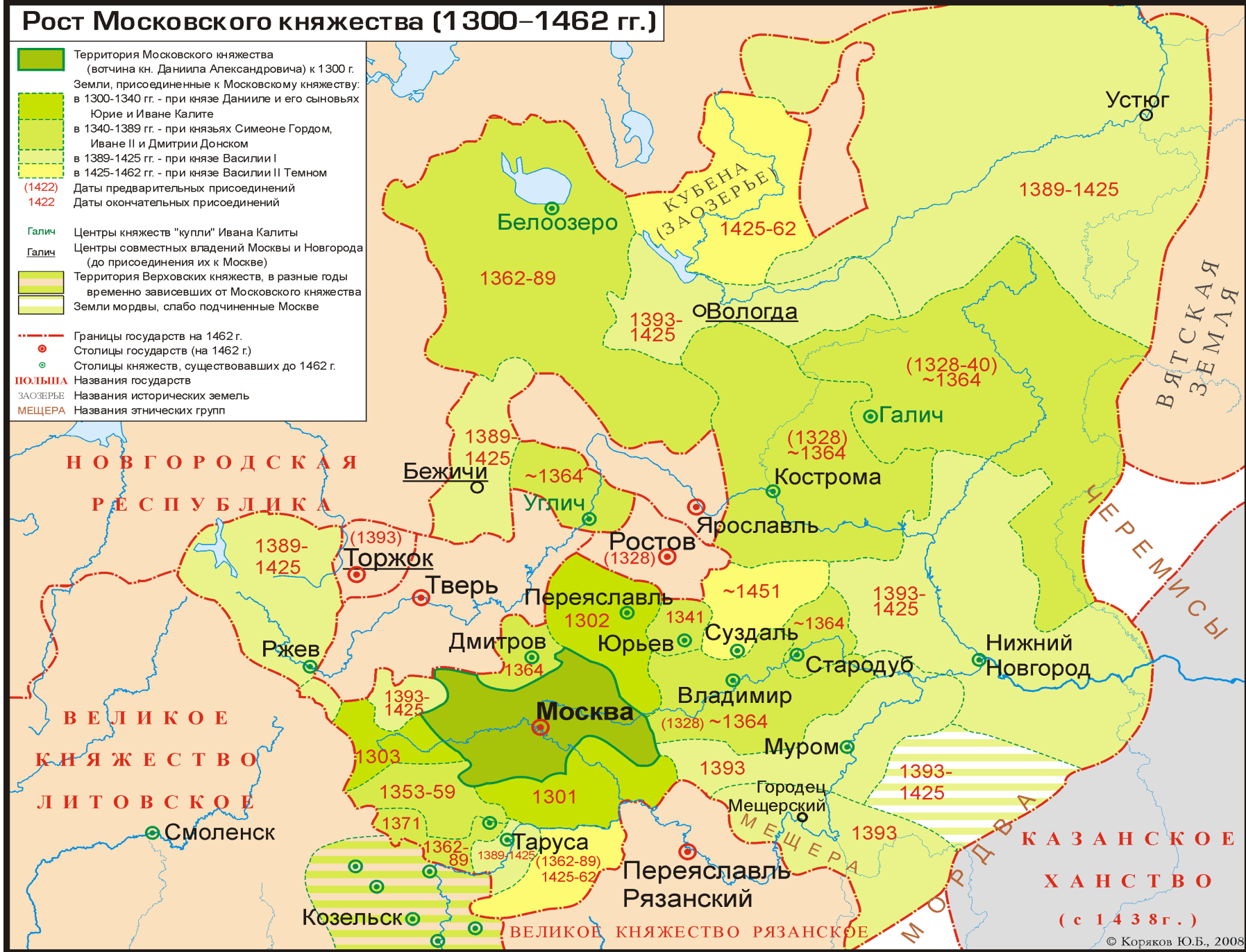
Rus rozdělena na knížectví:
Rostovské, Tverské, Rjazanské,
Jaroslavské, Moskevské,
Novgorodská a Pskovská republika

Platili daň Zlaté Hordě

Рост Московского княжества (1300–1462 гг.)

- Территория Московского княжества (вотчина кн. Даниила Александровича) к 1300 г.
- Земли, присоединенные к Московскому княжеству:
  - в 1300-1340 гг. - при князе Данииле и его сыновьях Юрие и Иване Калите
  - в 1340-1389 гг. - при князьях Симеоне Гордом, Иване II и Дмитрии Донском
  - в 1389-1425 гг. - при князе Василии I
  - в 1425-1462 гг. - при князе Василии II Темном
- (1422) Даты предварительных присоединений
- 1422 Даты окончательных присоединений
- Галич Центры княжеств "купли" Ивана Калиты
- Галич Центры совместных владений Москвы и Новгорода (до присоединения их к Москве)
- Территория Верховских княжеств, в разные годы временно зависевших от Московского княжества
- Земли мордвы, слабо подчиненные Москве
- Границы государств на 1462 г.
- Столицы государств (на 1462 г.)
- Столицы княжеств, существовавших до 1462 г.
- ПОЛЬША Названия государств
- ЗАОЗЕРЬЕ Названия исторических земель
- МЕЩЕРА Названия этнических групп

Příčiny posílení moci Moskevského státu:

Povahové vlastnosti
prvních moskevských knížat

Výhodná zeměpisná poloha
(přistěhovalectví, obchodní
a politické podmínky)

Církevní podpora,
přenos centra ruského pravoslaví
z Vladimira do Moskvy

Podpora Zlatou
hordou

Právo vybírat
daň pro chána

Příčiny vzniku centralizovaného státu

Vnějšně-politická: boj s vnějšími nepřáteli (zejména s Mongoly)

Ekonomické:

- rozvoj feudalizmu

- Vzniká nová forma vlastnictví půdy – pomestje, *rus.:* поместье (půda jako odměna za vojenskou službu)

Kulturní:

- Stejně náboženství a kultura
- Církevní podpora

15. století. Vznik centralizovaného státu. Konec mongolského jha. Ivan III Velký

- **1480** „Стояние на реке Угре“
- **Ivan III Velký**. Připojil Jaroslavské, Permské, Vjatské, Tverské a Novgorodské knížectví
- Prohlásil se za *Pána vší Rusi* – Великий князь - Государь всея Руси (nejen Moskevského knížectví)
- Sjednocený stát se stal jmenovat Rusko – Россия
- Rusko se stalo centrem pravoslaví

ОБРАЗОВАНИЕ ЕДИНОГО РОССИЙСКОГО ГОСУДАРСТВА В 1462 - 1533 гг.

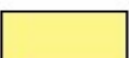

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

 Территория Великого княжества Московского к 1462 г.

 Земли, вошедшие в состав Великого княжества Московского с 1462 г. по 1500 г.

 Русские земли, отвоеванные у Великого княжества Литовского с 1494 г. по 1503 г.

 Земли, вошедшие в состав Великого княжества Московского с 1510 г. по 1521 г.

 Границы Русского государства к 1533 г.

 1521 Годы присоединения территорий

Důsledky mongolského jha

- . Násilné přerušení a zpřetrhání kulturních, politických i obchodních styků Rusi s Evropou ve 13. a 14. stol. → izolace Ruska
- . Odlišný vývoj → Rusko – středověk, Evropa – renesance
- . Hospodářský a kulturní úpadek Ruska → zaostává za Evropou o téměř 250 let

16. století. Car Ivan IV „Hrozný“

- 16.1.1547 korunován carem → vládce „vseja Rusi“
- 3.2. 1547 se oženil s Anastázií Zacharjinovou - šťastné manželství, mají celkem 6 dětí – přežil pouze syn Fjodor. Manželka zemřela, 1560 → začíná temné období, krutovláda → získal přídvisko „Hrozný“
- Období reforem - dobytí 2 chanátů (genocida) - Livonská válka (porážka) - zavedení opričniny (těžká ekonomická krize, vyvraždění šlechty) -

17. století

- Období *Smuty*
- Korunování cara Michaila Romanova – začátek dynastie Romanovců
- Stanovení absolutní monarchie
- Vláda cara Alexeje Michajloviče
- Reforma církve a její rozkol
- Množství lidových povstání (nevolnictví rolníků, zvýšení daní, rozkol v církvi)

- 1632 – 1634 Smolenská válka (návrat ruských měst)
- 1654 – spojení Ukrajiny s Ruskem
- 1654 – 1667 Rusko-Polská válka
- 1656 – 1658 Rusko-Švédská válka
- 1687, 1687 – výpravy proti Krymskému chanátu
- Kolonizace Sibiře a Dálného východu

Rusko na konci 17. století

РУССКОЕ ГОСУДАРСТВО в XVII в. (1618–1689 гг.)

Территория Русского государства в 1618 г.
 Важнейшие укрепленные линии
 Пути в Западную Сибирь (на Обь)
 Морской путь (до 1620 г.)
 Печорский „Чрезкаменный“ путь
 Верхотурский путь
 Пути из Западной Сибири в Восточную

Важнейшие экспедиции на Амур и Тихому океану
 Путь Ф. Алексеева (Попова) и С. Дежнева (1648–1649 гг.)
 Путь В. Пояркова (1643–1646 гг.)
 Путь Ф. Ушакова (1640–1651 гг.)
 Территории, присоединенные к Русскому государству в 1619–1689 гг.
 Русско-китайская граница, определенная Нерчинским договором 1689 г.
 Границы государств в 1689 г.

18. století. Vláda Petra I. Velikého

- Vytvořil Ruské impérium a sám se stal Imperátorem
- Otevřel Rusku „okno do Evropy“ – získal přístup k Baltskému moři, navázal obchodní spojení s Evropou
- Založil Petrohrad (Санкт-Петербург) – nové hlavní město Ruska
- Provedl modernizaci Ruska podle západních vzorů
- Provedl celou řadu reforem: ve státní správě, hospodářství, armádě, školství apod.

18.století. Období palácových převratů. Vláda Alžběty I.

- Až do roku 1796 vládly postupně 4 carevny → „ženské období“ ruských dějin: Kateřina I., Anna Ioanovna, Alžběta I., Kateřina II.
- Alžběta I. snažila se pokračovat v reformách svého otce Petra I.
- Podporovala vzdělanost, vybudovány školy, gymnázia v Moskvě a v Kazani
- 1755 otevřena Moskevská univerzita, později i Akademie umění, podporovala vědce (Lomonosov)
- Výstavba nových paláců – italský architekt Rastrelli, přebudování Zimního paláce, Jekatěrinského paláce v Carském Selu, Peterhofu a Strelni → „alžbětínské baroko“

EBUS
Lun

Vláda Kateřiny II.

- Snažila se vládnout jako osvícená panovnice
- V podmínkách Ruska pokládala za jediné správné uspořádání **samoděržaví**
- Reformovala Senát
- Rozdělila Rusko na gubernie (celkem 23), pozdější reformou změněny na *Naměstničestva*, v čele s generál-gubernátorem, ty se pak dělily na *újezdy*
- Zavedeny papírové peníze „abligacii“, což vedlo k inflaci a zdražování
- Podporovala volný obchod a vývoz zboží (litina, plátno, obilí)
- Úplná svoboda šlechty, mohla si volit státní službu nebo službu ve vojsku, mohla svobodně cestovat i do ciziny
- Ještě větší znevolňování poddaných, i když slibovala nevolnictví zrušit

Grigorij Orlov
Potěmkin

kníže

Potěmkinovy vesnice

- V roce 1787 podnikla Kateřina II. inspekční cestu na Krym
- Po cestě nechal údajně Potěmkin postavit kulisy bohatých vesnic a vojáci měli představovat blahobytné sedláky, stádo dobytka přesouvali kolem cesty

Kulturní přínos Kateřiny II.

- Probíhala reforma školství, byla vytvořena síť městských škol a první učiliště
- Zvláštní pozornost věnovala vzdělávání dívek, byl založen *Smolnyj institut blahorodných dívek*
- Byly založeny Ruská akademie, observatoř, anatomické divadlo, botanická zahrada, knihovna
- Kateřina II. byla velkou milovnicí umění, sbírala obrazy, sochy, nádobí i šperky a jiné cenné předměty
- Její sbírka se stala základem muzea Ermitáž, které otevřela pro šlechtickou veřejnost
- Zakládala nemocnice a sirotčince, podporovala očkování např. proti neštovicím
- Pokládala se za spisovatelku, psala a překládala komedie, bajky, pohádky, libreta k operám, články do satirického časopisu *Vsjakaja vsjačina* (ne vždy ale byla skutečnou autorkou, někdy se za ni pouze vydávala)
- Podporovala oficiální literáty, jako byli Gribojedov nebo Fonvizin, naopak přísné represe zavedla proti svým kritikům Radiščevovi, Novikovovi a dalším

Ermitáž
- přes 3
milióny
uměleckých
děl

19. století. Alexandr I.

- Vychovávala jej babička Kateřina II., která mu dávala přednost před jeho otcem Pavlem i jako svému nástupci na trůn
- 23. března 1801 zasedl na trůn, téhož roku korunován
- První finský velkokníže
- Polský král

Vztahy Francie a Ruska

- Alexandr I. Napoleona nenáviděl a snažil se vytvořit koalici proti němu
- V červenci 1805 Rusko uzavřelo protifrancouzskou koalici s Velkou Británií a Rakouskem
- Napoleon I. zahájil tažení proti Rakousku
- K rozhodující bitvě došlo 2. prosince 1805 u Slavkova (Austerlitz).
- Střetnutí u Slavkova je jednou z nejznámějších bitev, které proběhly na území Moravy, a patří mezi mistrovská díla taktiky

Ruské tažení

- Napoleon nemohl porazit Velkou Británii vojensky, rozhodl se proto zničit ji ekonomicky a nařídil kontinentální blokádu VB → zákaz dovozu anglického zboží do Evropy
- Rusko tuto blokádu porušuje → záminka k přípravě tažení do Ruska
- Napoleon shromažďuje obrovskou armádu 440 000 mužů a 24.června 1812 s ní překračuje řeku Němen, počítá s rychlým tažením
- Rusko má pouze 260 000 vojáků a proto ruský velitel Barclay de Tolly postupně ustupuje a nutí Francouze postupovat do ruského vnitrozemí, uplatňuje při tom „taktiku spálené země“, poprvé se také objevuje partyzánský způsob boje v týlu nepřítele → Velká vlastenecká válka

Bitva u Borodina

- 7. září 1812 došlo k rozhodující bitvě u Borodina (11 km před Moskvou)
- Vrchním velitelem ruských vojsk byl maršál Kutuzov
- Největší a nejkrvavější bitva z napoleonských válek
- Zúčastnilo se jí na čtvrt miliónů vojáků, Rusové byli dobře opevněni, bitva skončila nerozhodně

- Ztráty Francie

30 000-50 000 mužů, z toho 16 000 jízda,
480 důstojníků (47 generálů)

Rusko

39 000-45 000 vojáků, 211
důstojníků (23 generálů)

Napoleonova porážka

- Kutuzov se rozhodl ustoupit a zanechat Moskvu
- Napoleon vstupuje do prázdné Moskvy – nejsou zde obyvatelé ani zásoby → rabování, požáry
- Napoleon marně čeká na klíče od města a kapitulaci Rusů
- Začíná zima a Napoleon se rozhodne k návratu, je nucen postupovat po již vypáleném a vydrancovaném území zpět
- Poslední porážku utrpí u řeky Bereziny
- Z téměř půl milionové armády se zachrání pouze 10 - 20 tis. francouzských vojáků

Alexandr II.

- Získal skvělé vzdělání – hovořil několika jazyky, byl vzdělán v oblasti práv, politických věd i ve vojenských záležitostech.
- Roku 1867 prodal „za šapku zolota“ (7,2 milionu dolarů) Aljašku USA
- Provedl několik reforem:
  - 1861 **zrušení nevolnictví**
  - 1874 – všeobecná branná povinnost
  - Vojenská služba - 6 let (dříve 25)

**XX. Století.
Mikuláš II.**

Ruská revoluce 1905

Výsledky revoluce

- Nové státní orgány – počátek parlamentarizmu, omezení samoděržaví - více pravomocí Státní Dumě
- Demokratické svobody, zrušení cenzury, povoleny odbory, vznik legálních politických stran
- Buržoazie má možnost účastnit se politického života
- Zlepšení postavení dělníků, zvýšení platů, pracovní doba 9 – 10 hodin
- Větší svoboda rolníkům (například se mohli volně stěhovat)
- Omezena moc zemských velitelů

První světová válka

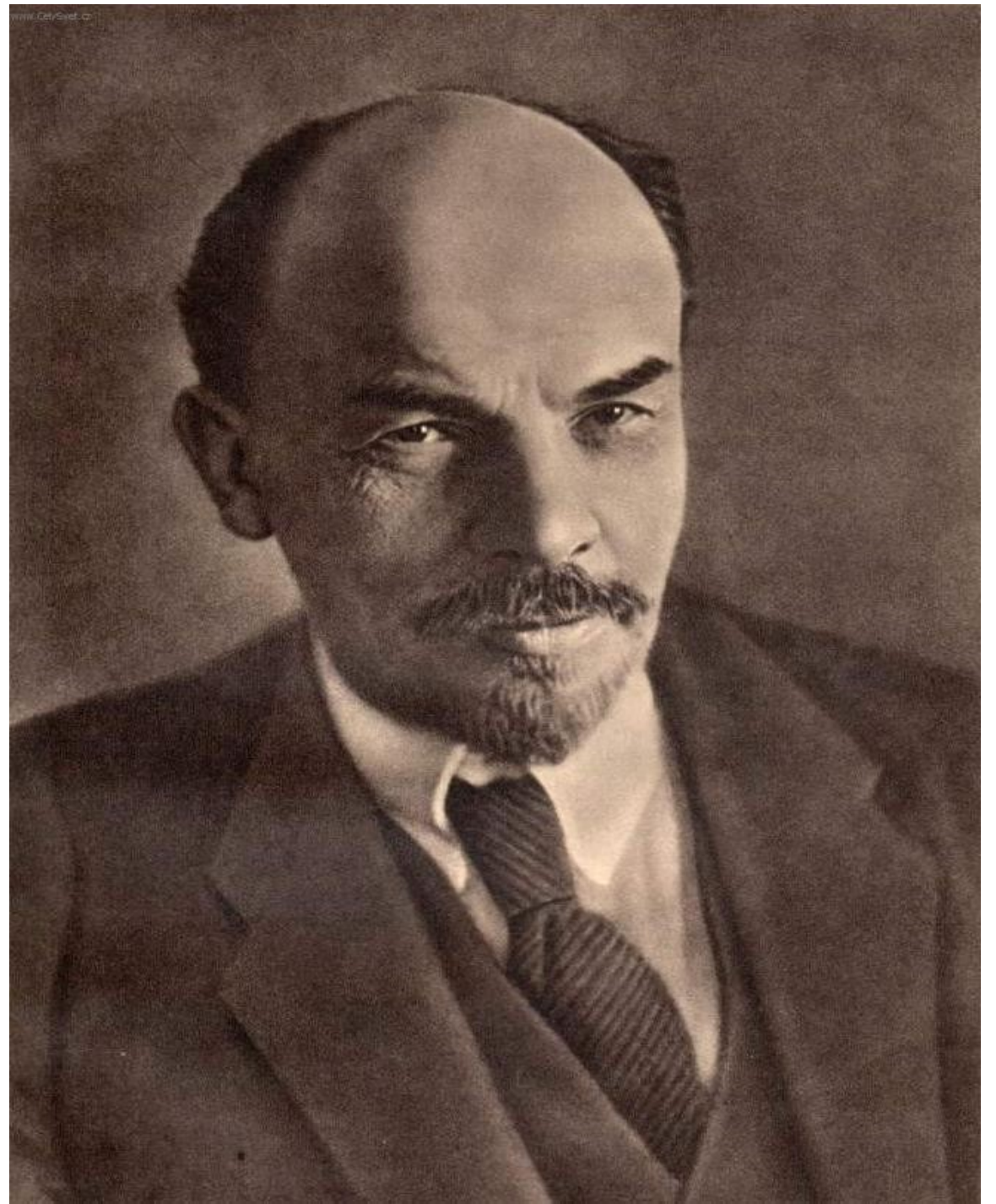
- Válečný konflikt 1914 – 1918, předcházely mu balkánské války
  - Spory mezi státy – snaha o nové přerozdělení světa, nejslabší místo Evropy – Balkán = „sud střelného prachu“
  - Francie x Německo
  - Rusko x Rakousko-Uhersko
  - Německo x VB
- vznikly dva vojensko-politické bloky Trojdohoda (VB, R, F) x Trojspolek (N, R-U, I)

Problémy Ruska

- Protahováním války vznikají Rusku velké problémy → nedostatek zbraní i potravin vede k hladu, vznikají „hladové bouře“, nepokoje a stávky
- Roste nenávist k carské rodině, hlavně k carevně Alexis (je Němka a navíc se velmi sblížila s Rasputinem, kterého někteří pokládají za svatého muže a jiní za Antikrista)
- Roste činnost politických stran, které jsou proti válce, nejaktivněji vystupují bolševici

**Vladimír Iljič
(Uljanov) Lenin
(1870 – 1924)**

Únorová revoluce 1917

- 3. březen – uzavření Putilova zbrojního závodu
- Růst demonstrací a stávek, hladové pochody
- Snaha potlačit je silou, vzpoura vojáků, přidávají se k demonstrantům
- Abdikace cara ve prospěch jeho bratra Michaila, ten ale odmítá přijmout = konec vlády Romanovců
- Vytvořena *Prozatímní vláda*, v čele stojí umírněný kníže Lvov, později radikálnější Kerenský
- Lenin slibuje ukončit válku a připravuje převrat

Říjnová revoluce

- na podzim se šíří zvěsti, že na frontách se nebojuje -> další vzpoury vojáků
- Do čela Petrohradského sovětu postaven Trockij → chystá ozbrojený puč
- Obsazení bolševiky hlavní pošty, tiskáren a jiných důležitých budov v Sankt-Petersburgu. Provolání „Občanům Ruska“ – vyzývají k povstání
- Demontrace před Zimním palácem, po výstřelu z Aurory následuje 7.11. (25.10. podle ruského kalendáře) dobytí paláce a zatčení Prozatímní vlády → Bolševici u moci

První opatření bolševiků

- Byla ustanovena vláda Lidových komisařů v čele s Leninem
- Vydány dekrety:
  - Dekret o půdě (půda má patřit rolníkům)
  - Dekret o míru (Rusko oznámilo, že vystupuje z války)
  - Deklarace práv národů na sebeurčení (využilo Finsko a pobaltské státy a vyhlásily nezávislost)
- V březnu 1918 uzavřelo Rusko s Německem separátní brest-litevský mír

Občanská válka (1917 – 1922)

- Proti revoluci bojovali tzv. „bílí“, kteří chtěli obnovit carismus nebo nové volby a obnovení Dumy, která měla rozhodnout o dalším osudu Ruska, vrchními veliteli byli admirál Kornilov, generál Děnikin, generál Kolčak a další
- Na straně revoluce a prosazení sovětské vlády bojovali tzv. „rudí“, hlavními veliteli byl Trockij (vytvořil Rudou armádu), Buděnnij, Vorošilov, Tučačevskij
- Bílým pomáhaly také anglické, francouzské, americké a japonské oddíly, které zahájily vojenskou intervenci do Ruska
- Na stranu bílých se přidali také českoslovenští legionáři, kteří obsadili a kontrolovali Transsibiřskou magistrálu (velel jim generál Gajda), v roce 1920 se přes Vladivostok vrací domů

Vítězství bolševiků

- Velení bílých bylo roztrženo a nejednotné
- Bolševici obratnou propagandou a sliby získali na svou stranu většinu rolníků
- Původní „válečný kapitalismus“ a totální znárodnění průmyslu, které spolu s válečnými útrapami vedly k totálnímu hospodářskému krachu, bylo v roce 1921 nahrazeno NEPem (novou ekonomickou politikou), která částečně povolila drobné soukromé podnikání → ekonomické oživení
- Celkové ztráty v občanské válce byly 10,5 miliónu lidí, z toho asi 2,5 mil. rudých, 2 mil. bílých a 6 mil. obyvatel zahynulo v důsledku teroru, hladu a tyfu

- 1919 až 1921 - Rusko téměř zničil hladomor a tyfus;
- 1921 - Lenin nechal brutálně potlačit vzpouru kronšadtských námořníků a několik rolnických povstání;
- Bolševici na pokyn Lenina začali budovat GULAG, pracovní tábory, do kterých byly zpočátku posíláni odpůrci revoluce
- Mnohým se podařilo emigrovat → tzv. „bílá emigrace“, také k nám do Československa

V prosinci 1922 vyhlášen vznik SSSR
(Svazu sovětských socialistických
republik) v čele s Leninem

ӘХЛИ ЮРТЛАРЫҢ ПРО-
ЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛЕШИҢ!

ПРОЛЕТАРХОН ҲАМАИ
МАМЛАКАТҲО, ЯҚШАВЕД!

VISU ZEMJU PROLETĀ-
RIEŠI, SAVIENOJĪETIES!

VISU ŠALIŲ PROLE-
TARAI, VIENŪKITES!

ԻՆՏԵՆՍԻՆԵՐՆԵՐ ԳՅՈՒՆԵՐ
ՅՅԱՅԵՆՆԵՐ ԵՅՅԻՆՈՒՅՈՒՄՈՒՄ:

БҮТҮН ДҮНЁ ПРОЛЕ-
ТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ПРОЛЕТАРИ ВСІХ
КРАІН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ПРОЛЕТАРИИ ВСЕХ
СТРАН, СОЕДИНЯЙТЕСЬ!

KÕIGI MAADE PROLE-
TAARLASED, ÜHINEGE!

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈՒՐՈՎ
ԵՏԿՐՆԵՐԻ ՄԻԱՅԵՐ:

БАРДЫК ӨЛКӨЛӨРДҮН ПРО-
ЛЕТАРЛАРЫ, БИРИККИЛЕ!

ПРОЛЕТАРЬ ДИНТОАТЕ
ЦЭРИЛЕ, УНИЦИ-ВЭ!

БҮТҮН ӨЛКӨЛӨРИН ПРО-
ЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛАШИН!

БАРЛЫК ЕДДЕРДИҢ ПРОЛЕ-
ТАРЛАРЫ, БІРІГІНДЕР!

ПРОЛЕТАРЫИ УСІХ
КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Svaz sovětských socialistických republik

- 1 Ruská SFSR
- 2 Ukrajinská SSR
- 3 Běloruská SSR
- 4 Uzbecká SSR
- 5 Kazašská SSR
- 6 Gruzínská SSR
- 7 Ázerbájdžánská SSR
- 8 Litevská SSR
- 9 Moldavská SSR
- 10 Lotyšská SSR
- 11 Kyrgyzská SSR
- 12 Tádžická SSR
- 13 Arménská SSR
- 14 Turkmenská SSR
- 15 Estonská SSR

Josef Vissariovich Džugašvili (Stalin)

• 18.12.1879 – 1.3.1953

- Byly inscenovány **politické monstrprocesy proti vykonstruovaným nepřátelům** strany a státu. Stalin postupně zlikvidoval všechny Leninovy stoupence.
- Neexistovala hospodářská soutěž, hospodářské neúspěchy se automaticky stávaly sabotáží proti socialismu. **Celá společnost byla ovládána atmosférou strachu a udavačství.**
- Stalin byl ztotožněn se stranou a státem.
- Vzniká **kult osobnosti** neomylného dobrotivého vůdce, otce národa, který má zlé rádce.
- Stalinovi jsou zasílány dary jako orientálnímu despotovi, je oslavován v literatuře i v písních.
- **Roste byrokratizace režimu** a buduje režim osobní moci.

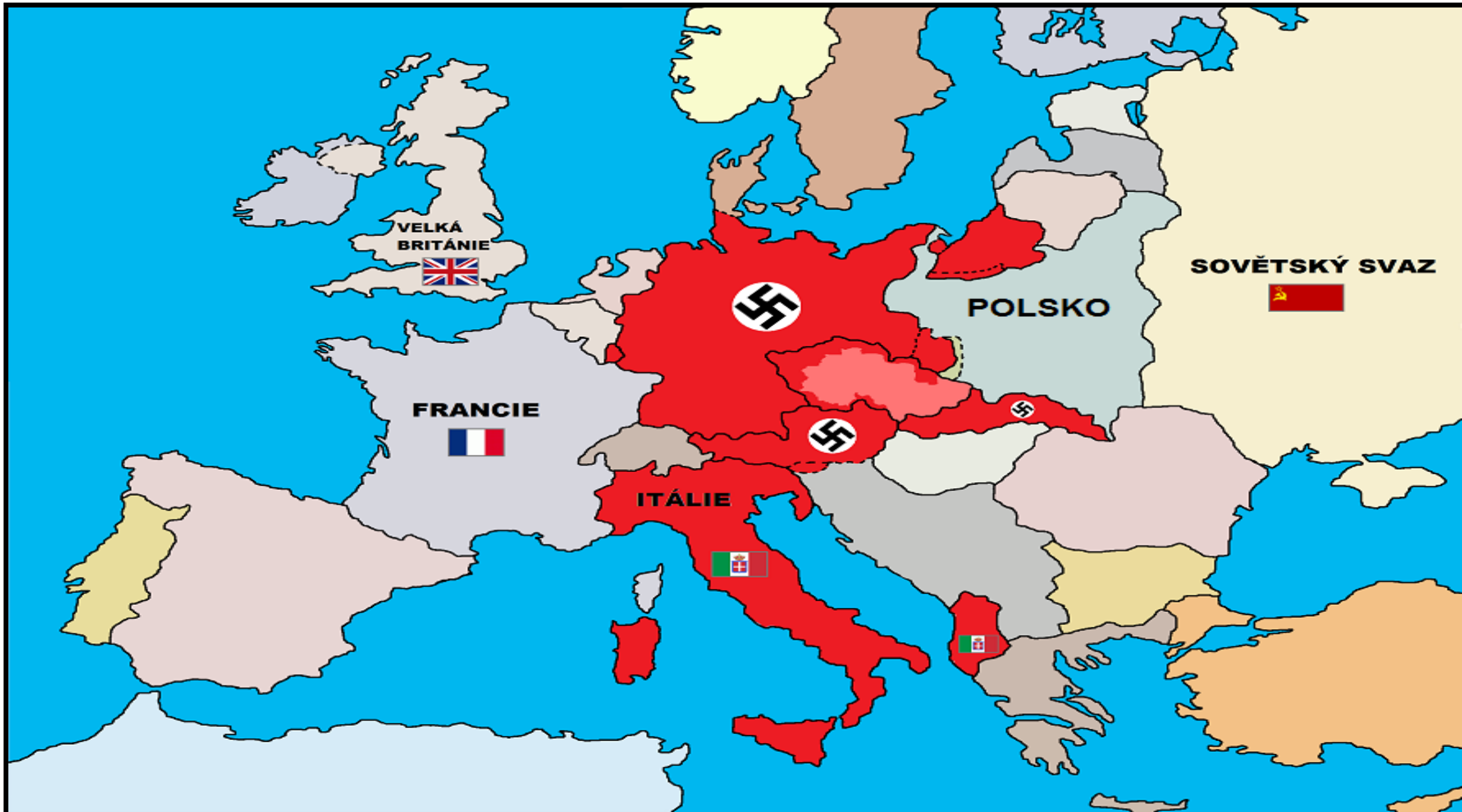
- V letech 1930 až 1953 bylo za politickou činnost zatčeno 3,6 – 3,8 miliónů lidí, z nich bylo zastřeleno 748 – 786 tisíc lidí, ostatní byli deportováni do Gulagů (celkem odsouzeno asi 20 miliónů lidí)
- V roce 1935 inicioval Stalin zákon, podle kterého byly trestně zodpovědné děti od 12 let, mohly být i popraveni
- Vrchol represí byl v letech 1937 – 1938, kdy fungovali tzv. trojky, které odsuzovali k smrti bez soudu.
- Od r. 1940 existovali tzv. pracovní zákony, podle kterých bylo odsouzeno téměř 18 tisíc lidí), např. za pozdní příchod do práce = sabotáž, nebo sběr zbytků obilí na poli po sklizni = rozkrádání socialistického vlastnictví)

GULAG

1923 – 1967

Soustava koncentračních táborů

VELKÁ
BRITÁNIE

FRANCIE

ITÁLIE

POLSKO

SOVĚTSKÝ SVAZ

1941 - 1945

- **VELKÁ
VLASTENECKÁ
VÁLKA**

Rusko v 2. polovině XX. století

- Poválečné období (1945 – 1953)
- „Období tání“ (1953 – 1964)
- „Období stagnace“ (1964 – 1985)
- „Období perestrojky“ (1985 – 1991)
- Rozpad SSSR - 1991

Výsledky poválečného období:

- Rozdělení Evropy na Západní (imperialistickou) a Východní (komunistickou) části
- Začátek *Studené války*
- Začátek závodů ve zbrojení
- Svět se stal bipolárním: dvě velmoci USA a SSSR bojovaly o sféry vlivu

„Chruščovovské tání“ – „оттепель“

Nikita Sergejevič Chruščov

- Na XX. sjezdu Komunistické strany SSSR v roce 1956 přednesl projev *O kultu osobnosti a jeho důsledcích*, v němž kritizoval Stalinovy zločiny. Projev byl natolik převratný, že tehdy nebyl publikován. Dal také propustit miliony vězňů z GULAGu
- Chruščovova vláda považována za jedno z nejnapjatějších období studené války, které vyvrcholilo Karibskou krizí.

Кукуруза - королева полей LOL.211.RU

„Doženeme a předeženeme Ameriku“

„Období stagnace“ – „период застоя“

Leonid Iljič Brežněv

- Neostalinizmus
- Vrchol moci KGB
- Vyzdvihování Brežněva (vysoké hodnosti – maršál, mnohá vyznamenání, ovace)

Krize společnosti

- V ekonomice – zaostávání za západními zeměmi
- V zahraniční politice – konfrontace se Západem
- V kultuře – cenzura, dvojí kultura (oficiální a neoficiální)

Vznikla nutnost změn v politice

Michail Sergejevič Gorbačov

Pokoušel se o změny, které by vedly ke zlepšení fungování sovětského, komunistického a politického systému a k ukončení studené války. Tyto změny ale nakonec vedly i ke konci vlády Komunistické strany Sovětského svazu (KSSS) a k rozpadu sovětského impéria.

1991 – SSSR přestal existovat

Ruská Federace

Administrativní členění:	2 - Karačajevsko-Čerkesko	4 - Severní Osetie	6 - Kalmycko	8 - Čuvaško	10 - Udmurtsko	12 - Baškortostán
	1 - Adygsko	3 - Kabardsko-Balkarsko	5 - Čečensko a Inguško	7 - Mordvinsko	9 - Marijsko	11 - Tatarstán
						13 - Chakasko

Hlavní město RF - Moskva

Boris Nikolajevič Jelcin

Státní symboly RF

Státní vlajka

Státní znak

Hymna RF

Prezident RF

- **Vladimir Vladimirovič Putin**

Předseda vlády RF

- **Dmitrij Anatoljevič
Medvěděv**

